

SÖÝGI HATY

Hekaýa

Şo-ol geçip dur, geçip dur... Ýagyşly-ýagmyrly günlerem, şatlykly-ahmyrly günlerem... şo-ol geçip du-ur, geçip du-ur... Asla geçmejek zat ýok ekeni, gün sypdyrman ýaşap ýörseň.

Indi näçe wagtdyr derdimi içime sygdyryp bilmän ýörün. Ýarylaýmagam aňsat däl, juda tejribäň ýetik bolaýmasa. Bileje kino gideniň bilenem, teatra gideniň bilenem işiň bitäýenok eken. Obada oglanlar: “Student gyzlardyr, kino-beýlekä äkidiberseň, jany bolmaz” diýselerem, boluberyän zat ýok. Jan-a gaty berk ekeni bularda. Selbini özüme imrindirjek bolup, paýtagtyň kinoteatrlarynda-ha otyrýerimiň degmedik oturgyjy galmady. Oýun edip, käte daşrakdan aýlap, diýibem görýän. Göwni bir ýaly şuň-a. Käte-käte paltam daşa degen wagtlary, Selbi öňem bu dünýä myhman bolup, gaty köp çarşenbäni başyndan geçirendir diýip göwnüme gümanam gidýä. Duýarça wagt bold-a ýogsam. Ýa-da aşyk bolanlygyň barada hasabat bermelimikä muňa, ýüzüňi garaňka tutup. Iller-ä edil bal çalnan ýaly. Şu gün biri bilen gol tutuşyp barýandyr, ertir görseň, ýanynda başga bir gyz bardyr.

Aýtjak bolup, aýtjak bolup, aýdybilmän ýuwdunypjyk oňaýmaly bolan gezeklem ýadyma düşende aglasym geliberýär.

Gijelerem uzak, çigrek. Tomus diýer ýaly däl. Ýatybam bolanok. Asla ýatasyňam gelenok. Ýataýsam, gaýdyp turmajak ýaly göwnüme.

Hemmeler süýji ukuda. Käbirleri bir zatlar samraýar. Baýram Gregiň dagy bolup ýatyşyna sered-ä. Muň uky bilen gara bokurdagyndan başga aladasy ýok. Adynyň yzyna Grek lakamynyň ýelmenmegine-de özi sebäp. “Biziň aňrymyz grek, aslymyz göni Makedonskiden gaýdýar. Ýöriş eden wagty Makedonskiý biziň ilde düşläp geçipdir. Ýnanmasaňyz, taryh şaýatdyr!” diýip, öwünmek ädehedini bar. Eý, toba, her zatdan öwünseňem boljak ekeni.

Men stoluň başyna geçip, stol çyrasyny “boýun egdirdim”. Ertirki boljak “baş synaga” taýynlyk görmäge başladym. Ähli sapaga degişli ýalňyz depderimiň içinden Selbiniň suratyny çykaryp, üsti-üstüne duran kitaplara söýäp goýdum. Otagyň içi ýagtylan ýaly boldy.

-Salam, meniň deňsiz-taýsyz Selbim!..

Aý, ýok, bul-a bolmady. Bu juda ýürekýargynç hem ýuwan. Giriş hiç-le, esasy bölüme geçýin.

-Selbi, sen meni bagyşla! Bu hökman şeýle bolaýmaly. Meň-ä aýtmaly boljagym, seňem diňlemeli boljagyň gutulgysyz...

-Gerek däl. Aýtma!

Zähräm ýaryldy. Töweregime seredýän. Hiç kim ýok. Gorky bilen Selbiň suratyna seredýän. Birhili ýüzi öňküden çytylan ýaly. Ýüzüme ot ýapyşan ýaly boldy. Suraty beýlesine öwrüp, dowam etdim.

-Seň muňa garaşyp ýören bolmagyňam mümkin. Ýöne...

-Hiç haçan!!!

Bu näme boldugy? Ähli kişi ýatyr. Seretsem, Selbiniň ýarym ynjan ýüzi suratyň arka ýüzündenem görnüp dur. Men suraty alan ýerimde goýdum.

-Indi-hä päsgel bermeseň gerek – diýip öz ýanymdan hüňürdedim.

Gapdalynda traktor tarlap dursa-da ukusyny bozmaýan Baýram grek başyny galdyrdy.

-Gijelerne-de Ýediň enesi ýaly hüňürdäp, ýatyraňog-aý. Aklyň-zadyň üýtgän-ä däldir hernä?

Mundan netije bolmajagyna gözüm ýetdi. Diňe hat ýazmaly. Ýöne haty nädip Selbä gowşurmaly? Kim gowşurmaly? Hany, ilki ýazaýyn, gowşurmaňam bir alajy bolar-la.

...Indi onunjy gündir, şol ýazyp ýatyryn, ýazyp ýatyryn. Ahyry ýigrimi bir sahypalyk “dessanyma” nokat goýdum. Aslynda-ha köp nokat goýmalydym. “Derdimi” ullakan bukja salyp, ýelimledim. Süňňümden ýedi ýylky derdim çykana döndüm. İçim boşap galan ýaly boldy. Indi ony gowşurmagyň aladasy ýatyr öňde.

...Daşyna dokuz gat gazet dolanan içi “dert-yzaly” bukjany goltugyma gysdyryp, aýlanyp ýörün. Selbi iki ýola gabadam geldi. Birinjisinde salam berdim. Ikinjisinde tasdan entek etmedik etmişim üçin ötünç sorapdym. Her gabat gelende-de bukjany juda ýürekden gysymlaýan. Ýöne het edip bilemok. Öz ýaýdanjaňlygyma alaç tapman gelýärkäm, Selbi bilen bir toparda okaýan Näzik gabat geläýdi.

-Näzik, bir minut dursana!

-Hä, näme?

-Sen häzir Selbini görermiň?

-Hawa, häzir stilistika bar, näme etjek?

“Íýjek, çeýnejek. Ýeri saňa näme azary düşdi diýsene!”

-Aý, hiç, ýöne şuny Selbä gowşurmaly.

-Gowşyryn, näme gowşurman, äber.

Haty Nāzige tutduryp, yzyna öwrülenimden ot alyp ugrandyrn. Nāzigiň yzyndan ýetip, bukjany yzyna alaýasym geldi, ýöne bognum ysmady.

“Öz-ä ýaman gelşiksiz bold-aý, ýaman gelşiksiz bold-aý” diýip, öz ýanymdan mydyrdadym. Özümi telim gezek ýere sokup, ýerden çykardym.

“Ýeri, togsan dokuz bolmasaň, beýle iş edermiň?”

Ýeke özüm samrap gelyän. Öňümden çykan geňirgenip seredýär. Deňimden böwür berip geçýär. Men kimdir birine içimi döküp, derdimi eggesim geldi. Ýokarky kursda okaýan Akmämmmedi hemişeki oturýan yerinden – iki korpusyň arasyndan tapdym. Ol meni görüp, sönen çilimini täzedden otlamaga durdy.

-Iýmejek bolsaň, zyňaýarlar indi ony.

-Wah, çilimiň lezzeti soňundadyr. Iň soňunda iki-üç gezek ykjamlap sorarsyň welin, gözüň ýerine geläýer.

Nämeden başlajagymy bilmän, ýaýdanyp durun. Akmämmmedem özüniň bilýän zatlary barada, bilmeýän zatlary barada-da şo-ol gürrüň berip otyr, gürrüň berip otyr. Sabyr-takatym tükendi. Ahyry:

-Hany, indi esasy meselä geçeli-le – diýdim.

Akmämmmediň gözi tegelendi.

-O nä mesele? Ýa ýene bir bolgusyzlyk etdiňmi?

-Öň haçan eşitdiň bolgusyzlyk edenimi?

-Aý, abatlyk edeniň barada-da il arasynda myş-myş yok... O-how, bi eliň sandyraýşy näbela? Nāme boldy saňa? – diýip, ol elime seredip güldi.

-Wah, eliňki hiç-le, sen aýt-aýt bi ýüregiň sandyraýşyny aýt.

Onsoň ähli zady bolşy ýaly gürrüň berdim. Akmämmmet hezil edinip güldi.

-Nāme, how, edilmeýän zatmy? Agyr jenaýat eden ýaly, sen-ä saňnyldawuk keselli bolupsyň-a. Be-e, men saňa beýle ejizsiň öýtmeýärdim.

Akmämmmet täzedden çilim otlandy.

-Ady nāme diýdiň-ä?

-Selbi.

-Üwf-f, adam bir gyza degýän ekeni.

-Wah, köp gyza degýä, köp gyza...

Men janagyryly mydyrdadym.

-Onsoň bi, ol saňa jogabam-a bermeli bor. Ony nādip biljek bi bolşuň bilen?!

-Aý, dogan, geçdim men oň jogabyndan indi. Öýke-kine etmese bolýa maňa. Indi men oň gözüne nädip görnerin?

-Onda nämüçin hat berdiň?

-Aý, özümem bilemok şon-a.

-Sen näme et diýsene indi, göni bar-da, “Nädýäň şony?” diý. Dogry gelen keyigiň iki gözünden başga aýby ýokmuş. Oň özi keyik bolub-a ýanyňa gelmez.

-Düşünäýsene-how, göni baryp aýtmaga gaýratym çatýan bolsa, hat ýazyp bukdaklap ýörjekmi şeýdip?

Içimi döküp, derdimi egisdim diýäýmeseň, Akmämmetden degerli kömegem, maslahatam bolmady.

...Indi dertden saplanyp, alada uçralym bäre tutuş iki gün geçdi. Men henizem gaçyp-tezip ýörün. Indi-hä ökdeledimem. Ilki-ilkiler-ä ebeteýini tapman heläk bolýardym. Ýöne hemişe şowuna bolubam duranok ekeni...

Bir gün başagaý bolup barýan, seretsem, gabat garşymdan Selbi gelýär jorasy bilen. Entek meni görenok. Näme etmeli? Girere deşik ýok, bukulara-da çöp-çalam. Eý, Hudaýjan-eý!.. Gyssanyp, iň soňkuja pulumy – kisämdäki baş manady Hudaý ýoluna aýtdym.

Ine, şol barmana ajal hekgäme münende-de gep atyşmajak kursdaşym Oguljahanyň öňümden barýanyňy göräýdim. Jana-jan, mähriban doganymy gören dek, iki bökemde ýetdim yzyndan. Hamana, aňyrdan gürrüňleşip gelýän kişi bolup, Oguljahana-ha däl, özüme-de düşnüksiz zatlary samramaga başladym.

-Wah, Oguljahan, seň o diýýäniň dogry-y, gaty dogry, bolman duran zat däl, ýöne özüňem pikir edip gör ahyrin...

Gözümiň gytagyňy Selbi dagyň gelýän tarapyna aýlaýan. Eýýäm olaram deňimize ýetiberipdir. Selbiň aşak sallanan gabagy, adatdakysyndan gyzaran yüzi çalarak görünýär. O-da bir zatlar-a gürrüň berýär jorasyna. Men bol-a!

Gapdalymdaky bende-de agzyny açyp gelýär hiç zada düşünmän. Käte dodagyňy münküldedip, bir zatlar diýmäge hyýallanýar. Ýöne maý beremok. Başardygyndan akyllý geplemäge çalyşýan. Zannynda ýok zady etjek bolmak juda kyn ekeni. Ýene-de gözümiň gytagyňy aýlaýan. Geçdiler! Hudaýa şükür, sowuldy! Ähli howany bir özüm sorup gutaraýjak ýaly, uludan dem aldym. Oguljahana-da ýarym-ýalta minnetdarlyk bildirip, ökjäm ýeňläp, ondan arany açyp ugradym. Yzymdan Oguljahanyň şaňňy sesi eşidildi:

-Gyýw-w, waý, näm bolýa saňa? Ýeldirgän-ä dälsiň-dä?

Jogap bermedim, eşitmedik boldum.

Indi meni başga bir pikir erkime goýanok. Ýaňky “beladan” meni sowan Oguljahanmyka ýa Hudaý? Eger Oguljahan bolsa-ha, oňa sag bolsun aýtdym. Ýöne eger Hudaý bolsa, onda... Ojagaz baş manadymy Oňa bermeli bolaýarmykam? Men, her hal, Hudaýyň kömek edenine ynanyan. Şonuň ýalam, Hudaý bir studentin in soňkuja baş manadyna mätäç däldir diýen pikir ýüregime teselli berýär...

1988 ýyl.